

Den unga Hannahs lidande

En kvalitativ textanalys om representationen av psykisk ohälsa i 13 Reasons Whys första säsong

---

The sorrows of young Hannah

A qualitative text analysis of the representation of mental illness throughout the first season of 13 Reasons Why

---

Emil Ahlénus, Evelina Menchini och Julian Säll.

Fakulteten för samhällsvetenskap och humaniora

Medie- och kommunikationsvetenskap/ Visuell kommunikation och design

---

B-nivå 7,5 hp

Handledare

Examinator

Datum

Löpnummer

Sammanfattning

Första säsongen av tv-serien *13 Reasons Why* fick stark kritik efter att den lanserats på Netflix 2017. Tv-serien behandlar ämnena psykisk ohälsa och suicidalitet. Kritiken riktades främst mot hur dessa ämnen glorifieras och kan uppmana tittare att reagera destruktivt. Trots att psykisk ohälsa och suicidalitet inte är några ovanliga ämnen att representera inom populärkulturella verk har tv-serien fått oönskade negativa konsekvenser och kritik. Genom en kvalitativ textanalys med inriktning på representation och semiotik har vi analyserat det empiriska materialet utifrån diverse element som representerar psykisk ohälsa i första säsongen av tv-serien *13 Reasons Why*. Detta för att undersöka hur psykisk ohälsa representeras i serien och huruvida den förtjänar den kritik som den har mottagit. Studiens syfte är att frilägga de representationer av psykisk ohälsa som kan leda till negativa konsekvenser för mottagaren av texten, som vi benämner som fallgropar. Att bilda kunskap kring hur psykisk ohälsa inte bör representeras är viktigt för att kulturproducenter ska kunna undvika fallgropar som kan få negativa konsekvenser för mottagare av deras verk. Med stöd från det teoretiska ramverket har vi kunnat identifiera fyra fallgropar som seriens skapare inte har lyckats undvika i representationen av psykisk ohälsa i tv-serien *13 Reasons Why*.

Nyckelord: *13 Reasons Why*, representation, psykisk ohälsa, suicidalitet, fallgropar.

Abstract

The first season of the TV show *13 Reasons Why* received harsh criticism shortly after its launch on Netflix in 2017. The show contains themes of mental illness and suicidality. The criticism was aimed towards how the show represented these issues, that it glorified suicide and also encouraged viewers to act destructively. Despite the fact that mental illness and suicidality is not uncommonly represented within popular culture, the TV show has brought unwanted negative consequences. In order to ascertain the extent of harmful representations of mental illness we have conducted a qualitative text analysis of the first season of *13 Reasons Why*, focusing on representation and semiotics. The purpose of this study is to identify representations of mental illness that may lead to negative consequences for the recipient of the text, we refer to these representations as pitfalls. It is important to determine which representations are harmful such that producers can avoid these pitfalls. Through the qualitative text analysis and use of a theoretical framework we have been able to identify four types of pitfalls that the producers of the show has not managed to avoid while creating *13 Reasons Why*.

Keywords: *13 Reasons why*, representation, mental illness, suicidality, pitfalls.

Flera författare

Härmed intygar Emil Ahlénus, Evelina Menchini och Julian Säll att samtliga medverkande har deltagit under processen och samarbetat i studien.

1. Introduktion	7
1.1 Inledning och bakgrund	7
1.2 Problemdiskussion	8
1.3 Syfte och frågeställning	8
1.4 Empiriskt material, urval och avgränsning	9
1.6 Begreppsdefinitioner	9
1.6.1 Text	10
1.6.2 Copycat	10
2. Tidigare forskning	11
2.1 Tidigare forskning om 13 Reasons Why	11
2.2 Media Portrayal of Mental Illness and its Treatments	11
2.3 The Portrayal of Mental Illness on Prime-Time Television	12
2.4 The Effects of Tv and Film Exposure on Knowledge About and Attitudes Toward Mental Disorders	12
3. Teori	13
3.1 Representation	13
3.2 Sociala representationer	14
3.3 Semiotik	15
3.4 Multimodal semiotik	16
3.5 Metafor	16
4. Metod	18
4.1 Kvalitativ metod	18
4.2 Textanalys med inriktning på representation och semiotik	18
4.3 Tillvägagångssätt	19
4.5 Uppsatsens tillförlitlighet	20
4.6 Forskningsetiska ställningstaganden	21
5. Analys	22
5.1 Karaktärsbeskrivning	22
5.1.1 Hannah Baker	22
5.1.2 Clay Jensen	22
5.1.3 Jessica Davis	22
5.1.4 Justin Foley	23
5.1.6 Kevin Porter	23
5.2 Analys av empiriskt material	23
5.2.1 Analysobjekt A - Clays uppvaknande	23
5.2.2 Analysobjekt B - Justins förfall	27
5.2.2 Analysobjekt C - Hannah söker hjälp	29
5.2.3 Analysobjekt D - Hannahs sorti	32
6. Resultat	34

6.1 Fallgropar	35
6.1.1 Vuxna karaktärer med ovilja att hjälpa till	35
6.1.2 Psykisk ohälsa som alltid syns på utsidan	35
6.1.3 Destruktiva utvägar från psykisk ohälsa	36
6.1.5 Grafiska skildringar av självmord	36
6.2 Rimliga representationer av psykisk ohälsa	37
6.2.1 Att söka hjälp hos vänner	37
7. Slutsats	38
8. Diskussion	39
9. Implikationer för samhället och framtida forskning	40

1. Introduktion

1.1 Inledning och bakgrund

I tv-serien *13 Reasons Why* får tittaren följa karaktären Hannah Bakers tid på high school. Vid tv-seriens början har Hannah redan begått självmord. Karaktären har lämnat efter sig 13 kassetband som var och ett riktar sig till en specifik person. Tillsammans utgör de 13 konkreta anledningar till hennes självmord (Yorkey, 2017). Efter tv-seriens premiär i mars 2017 har en studie av Schwartz (2019) visat att antalet registrerade självmordsfall bland amerikanska ungdomar steg med 28,9%. Enligt studien var antalet registrerade självmord den månaden högre än under någon annan månad de senaste fem åren. Resultatet från denna studie väckte ett intresse hos oss att undersöka underliggande orsaker till den redovisade problematiken. Då psykisk ohälsa är starkt kopplat till suicidalitet bestämde vi oss för att ha psykisk ohälsa som huvudfokus för vår undersökning (Mind, u.å.).

Psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna ökar och är idag ett allt större samhällsproblem. Psykisk ohälsa är ett samlingsbegrepp för allvarliga och mindre allvarliga mentala tillstånd (Folkhälsomyndigheten, 2017). Den breda definitionen som finns om psykisk ohälsa beror delvis på att det finns olika typer av både psykiska och fysiska besvär som kan vara ett tecken på att en person lider av psykisk ohälsa. Fysiska besvär kan ta sig uttryck i form av exempelvis magont eller huvudvärk, medan psykiska besvär snarare kan leda till oro eller nedstämdhet. Det finns olika grader av psykisk ohälsa och bland de högre graderna finns psykiska diagnoser där behandling kan förekomma (Bris, 2019. a). I Sverige lider uppskattningsvist 20-40 procent av befolkningen av någon form av psykisk ohälsa, där enbart fem till tio procent får behandling för sina psykiska problem. Det har fört med sig att allt fler ungdomar har försämrade möjligheter att etablera sig i samhället. Detta kan på sikt utgöra ett folkhälsoproblem (Socialstyrelsen, 2013, s.9).

Vår studie ämnar att undersöka varför just tv-serien *13 Reasons Why* har medfört

negativa konsekvenser och således fått kritik, när ämnet psykisk ohälsa och självmord inte är något nytt inom narrativt berättande. Förekomsten av suicidalitet och psykisk ohälsa i fiktiva verk är inte något som i sig väcker stark debatt. Att debatten kring *13 Reasons Why* blev så omedelbart hetlevrad är ett tecken på att det snarare handlar om hur psykisk ohälsa representeras i texten snarare än att det förekommer (Sansea & Jacobson, 2017). Därför är det vetenskapligt intressant att göra en kvalitativ undersökning om tv-serien för att kartlägga textens underliggande betydelser för att på så vis kunna dra slutsatser kring vad det är i texten som problematiken grundar sig i.

1.2 Problemdiskussion

Historiskt sett har kyrkor, familjer och andra sociala institutioner varit centrala förmedlare om vad som sker i världen. I takt med att informationsflödet har förflyttats till medier har medier idag blivit samhällets viktigaste källa till information om samhället självt (Livingstone, 2009, s.5). Utöver att vara en källa till information kan medier även påverka människors agerande. Gripsrud (2008, s.51-52) konstaterar att medier kan ha stor inverkan på både enskilda individer och samhället.

I och med detta kan det anses vara problematisk att mediejätten Netflix publicerar innehåll som skildrar något så komplext som psykisk ohälsa och självmord på ett sätt som, enligt kritiker, presenterar självmord som en rimlig lösning på psykisk ohälsa. Tidigare forskning har visat att ingående och grafiska självmordskildringar i populärkulturella verk skapar större risk att mottagaren tar efter det beteende som presenteras (Stack, 2003, s.239). Detta redogör Schwartz (2003, s.239) för i sin studie.

1.3 Syfte och frågeställning

Denna studie avser att undersöka frågeställningen:

- *Hur representeras psykisk ohälsa i första säsongen av tv-serien 13 Reasons Why?*

Syftet är att vår undersökning ska kunna peka ut specifika fallgropar som kulturproducenter kan råka hamna i vid representation av psykisk ohälsa i sina verk. Därför blir målet med studien att, på vetenskapliga grunder, identifiera och analysera de delar av tv-serien som ger upphov till problematiken kring hur tv-serien influerar unga människor på ett negativt sätt. För att uppnå detta kommer vi att utföra en kvalitativ textanalys. Det finns redan kvalitativ forskning om problematiken kring *13 Reasons Why*, men det mönster vi kan se är att den framför allt fokuserar på den sociokulturella aspekten snarare än textens innehåll. Vår studie kompletterar således den tidigare forskningen med en innehållsinriktad infallsvinkel. Detta för att kunna identifiera vad i texten som representerar psykisk ohälsa på ett sätt som kan inspirera tittare att reagera destruktivt. Vår vision är att detta ska kunna undvikas i framtiden.

1.4 Empiriskt material, urval och avgränsning

Då vi med vår studie syftar till att undersöka den första säsongen av *13 Reasons Why* bestämde vi oss för att först ta del av varje avsnitt som utgör den första säsongen. Detta för att kunna bilda oss en tydlig uppfattning av innehållet och således kunna välja ut analysobjekt som är representativa för serien som helhet. Vi valde ut fyra analysobjekt som representerar psykisk ohälsa på olika vis och därför blir relevanta för vår studie. Scenerna i analysobjekten innehåller typer av representationer som förekommer ett flertal gånger under hela serien. Vi valde dessa scener då representationerna är talande för tv-serien som helhet och exemplifierar dessa typer av representationer väldigt tydligt. Vi var tvungna att avgränsa oss på detta sätt då kvalitativa studier bygger på att undersöka ett avgränsat material på djupet (Ledin & Moberg, 2013).

1.6 Begreppsdefinitioner

Nedan definieras viktiga begrepp som används i analyskapitlet.

1.6.1 Text

I denna studie avser betydelsen av *text* allt som kan avkodas, tolkas eller läsas – i och med *det breda textbegreppet*. Det innefattar alltså inte enbart skriven text utan även betydelsebärande innehåll som exempelvis bilder, tv-serier och kroppsspråk (Ekström & Moberg 2008, s.18). I denna studie talar vi om text i bemärkelsen av tv-seriens tal, bild och ljud i det empiriska material som vi har valt att analysera.

1.6.2 Copycat

Copycat är en benämning på en person som inspireras och avsiktligt kopierar ett tidigare brott som har begåtts. Vanligtvis får personen kännedom om brottet via mediernas skildring av ett särskilt brott (Nationalencyklopedin, u.å, a).

2. Tidigare forskning

I detta kapitel tar vi upp tidigare forskning som redogör för representation av psykisk ohälsa i *13 Reasons Why*, samt andra populärkulturella uttryck med fokus på tv och film. Vi anser att dessa studier kommer att hjälpa oss att förstå vårt forskningsområde och dess bakgrund.

2.1 Tidigare forskning om *13 Reasons Why*

Thompsons et al (2019) publicerade en artikel i tidningen *Preventive Medicine Reports*, som undersökte trafiken på olika webbplatser som erbjuder hjälp åt personer med behov av psykiatriskt stöd efter att *13 Reasons Why* hade premiär. Studien visade att trafiken ökade de två första dagarna efter lanseringen av tv-serien. Trafiken sjönk däremot totalt sett över hela undersökningsperioden. En annan studie om *13 Reasons Why* är författad av Swanbrow Becker(2017). I studien, undersöktes varför skolor behöver öka förebyggande insatser mot självmord. Ferguson (2018) publicerade en studie vars syfte var att undersöka sambandet mellan fiktiva berättelser om självmord och suicidalitet hos människor som har tagit del av dem. Resultatet av studien visar på att nuvarande data inte stödjer teorin om att det skulle finnas ett sådant samband.

2.2 *Media Portrayal of Mental Illness and its Treatments*

År 2006 publicerade Heather Stuart artikeln *Media Portrayal of Mental Illness and its Treatments* i tidskriften *CNS drugs*, som granskade den dominerande representation av psykisk ohälsa i underhållnings- och nyhetsmedier. I studien undersökte hon vilka sociala, känslomässiga och behandlingsrelaterade effekter som dessa kunde ha. Studien visar på att både underhållnings- och nyhetsmedier ger snedvridna, överdrivna och dramatiska representationer av psykisk sjukdom där kriminalitet, farlighet och oförutsägbarhet är de största egenskaper som lyfts fram. Representationerna av psykisk ohälsa framkallade också negativa reaktioner som rädsla, avvisande, hån och förlöjligande gentemot personer som lider av psykisk

ohälsa. Stuart fortsätter med att beskriva att en negativ bild av psykisk ohälsa i medier kan ha stora konsekvenser för personer som lever med det. Det kan försämra självkänslan, minska hjälpsökande och bromsa återhämtning (Stuart, 2006, s.99).

2.3 The Portrayal of Mental Illness on Prime-Time Television

I en studie gjord av Diefenbach, (1997, s.300) som publicerades i *Journal of Community Psychology*, undersöktes hur psykisk ohälsa framställdes på bästa sändningstid, enligt författarens egen definition. Studien visade att de psykiskt sjuka personerna representerades som mer våldsamma än andra karaktärer, samt att representationen inte speglar verkligheten eftersom att de framställs som mer våldsamma än vad psykiskt sjuka människor är i verkligheten. Diefenbach (1997, s.300) fortsätter att skriva om hur ett omedelbart steg mot en mer korrekt representation är nödvändig. Han avslutar artikeln med att uppmana medieskapare och kulturproducenter att framställa psykisk ohälsa på ett mer korrekt sätt för att undvika de negativa sociala komplikationer som kan uppstå.

2.4 The Effects of Tv and Film Exposure on Knowledge About and Attitudes Toward Mental Disorders

I Kimmerles och Cress (2013, s.940) artikel *The Effects of Tv and Film Exposure on Knowledge About and Attitudes Toward Mental Disorders*, publicerad i *Journal of Community Psychology*, görs två studier där de undersöker om framställningen av psykisk sjukdom på tv och film påverkar mottagarens attityd och kunskap om ämnet. I studien görs en jämförelse mellan fiktiv film och dokumentärfilm där psykiska sjukdomar presenterades i båda exemplen. Studien visade att de människor som hade sett dokumentärfilmen förvärvat mer kunskap om psykisk ohälsa än de som hade tittat på den fiktiva filmen. Däremot visade studien att de personer som hade tittat på den fiktiva filmen upplevde mer obehag och fick fler negativa associationer av människor som lider av den psykiska sjukdom som presenterades i filmen (Kimmerles & Cress 2013, s.940).

3. Teori

Nedan presenteras ett antal teorier som vi anser vara lämpliga för studien. Varje teori kommer att beskrivas under enskilda rubriker. De teorier som vi presenterar kommer att hjälpa oss att stärka de resonemang som vi för i analysen.

3.1 Representation

Representation har blivit en viktig del av kulturstudier då representation kopplar samman mening och språk till kultur (Hall 1997, s.15). Ursprungligen hade ordet representation betydelsen *presentera igen* men har senare även fått betydelsen *stå för*. Inom medieforskning talar man om representation som framställning av olika företeelser, där texter står för någonting annat än sig själva (Gripsrud 2008, s.25). Med hjälp av språk, bilder och tecken kan innebörden av en text bli meningsfull för andra människor då dessa representerar innehållet (Hall 1997, s.15). Inom representationsteori talar Hall (1997, s.24) om tre olika teoriers perspektiv på representation; *reflekterande*, *avsiktlig* samt *konstruktionistiska*. Vidare menar Hall att de tre olika perspektiven har som mål att besvara frågan; hur skapas mening?

I den här studien kommer vi uteslutande att fokusera på det tredje perspektivet – det konstruktionistiska, vilket också är den teori om representation som Hall (1997, s.25) fokuserar mest på. Inom denna teori bär inte objektet på en mening i sig självt, det är människorna som konstruerar mening genom representationssystem, koncept och tecken. Hall (1997) beskriver hur man skiljer på den materiella nivån av världen och den symboliska. På den materiella nivån finns konkreta och materiella fenomen, såsom saker och människor. Det är på den symboliska nivån som det vi hittar i den materiella världen får mening genom bland annat representation.

Konstruktionister förnekar inte den materiella världens betydelse, men menar däremot att den inte tillhandahåller fenomenens inneboende betydelser och innebörd.

Det sker snarare genom språket, eller motsvarande system, som vi använder för att representera våra koncept (Hall, 1997).

Då vi undersöker hur psykisk ohälsa representeras i materialet menar vi att denna teori är lämplig för vår studie för att kunna identifiera mening av den text som presenteras.

3.2 Sociala representationer

Halls teori om representation står till grund för den teori som vi kommer att presentera nedan. Serge Moscovici har utvecklat Halls teori om representation och benämner den som *sociala representationer* (Höijer, 2008). Teorin kategoriserar olika typer av sociala representationer, medan Halls teori om representation kan anses som mer generell. Inom sociala representationer studeras det hur medier representerar olika samhällsliga fenomen och föreställningar. Då vi i vår studie vill undersöka hur det samhällsliga fenomenet psykisk ohälsa representeras i *13 Reasons Why*, och således hur producenterna bakom tv-serien anspelar på kollektiva idéer om vad psykisk ohälsa är, anser vi att sociala representationer är en lämplig teori för studien och kompletterar Halls teori om representation.

Sociala representationer används för att förstå hur kollektiv mening uppstår i samhället och hur dessa kommuniceras genom bild, text och språk (Höijer, 2008, s.140). Sociala representationer är alltid kopplade till kulturella, sociala och/eller symboliska objekt och representerar dessa (Höijer, 2008, s.143).

Marková beskriver att meningsskapande processer, såsom förståelse och idéskapande börjar med att göra distinktioner och ha förmågan att tänka i termer av motsatser och *binära oppositioner* (Marková i Höijer, 2008). Moscovici talar om *teman* för att förstå sociala representationer på en mer nyanserad nivå. Dessa teman är något som ligger latent i en text och därmed menar han att en djupgående analys krävs för att identifiera dessa (Moscovici i Höijer, 2008, s.148). *Oppositionella teman* menar Höijer (2008, s.151) är inriktade på de motsatser och binära

oppositioner som återfinns inom den sociala representationen i samhället. Exempelvis *liv* och *död*, *vilja* och *ovilja*, samt *vuxen* och *barn*. Vidare förklarar Höijer att föreställningarna om vår existens och omgivning förändras över tid och medför därmed nya sociala representationer.

Ofta fokuserar studier av sociala representationer på fenomen som uppmärksammas och skapar starka känslor, splittrade åsikter och behandlar samhällsfrågor som blivit omdebatterade (Höijer, 2008, s.140). Därav anser vi att denna teori lämpar sig väl för vår studie.

3.3 Semiotik

Semiotik är läran om tecken och teckensystem. Roland Barthes (1977) konstaterar att det inom semiotiken är möjligt att tolka, läsa och avkoda alla kulturella uttryck som text i och med det breda textbegreppet. Vidare presenterar Barthes en semiotisk analysmodell för detta (Bengtsson et al 2017, s.140). I diverse medietexter återfinns olika nivåer, som går att analysera. Den första nivån som analyseras enligt Barthes (1977) analysmodell är den *denotativa* nivån. Där kan det manifesta innehållet avläsas. Således kan en denotation betraktas som den "objektiva" tolkningen av ett tecken. På den *konnotativa* nivån är det möjligt att identifiera associationer som är undermedvetna och kulturellt betingade (Bengtsson et al. 2017, s.141).

Andra begrepp inom semiotiken som presenteras av Barthes (1977) är *förankring* och *relä*. Med hjälp av dessa begrepp möjliggörs undersökning av relationen mellan bild och text (Barthes 1977, s.153–155). Genom en kombination av de båda delarna går det att, åtminstone till viss grad, styra läsarens tolkning av budskapet (Gripsrud 2011, s.168). Förankring innebär att exempelvis text fastslår en av flera möjliga tolkningar hos en bild. Relä, som är motsatsen, är när text och bild verkar tillsammans och kommunicerar ett förstärkt budskap (Bengtsson et al. 2017, s.143).

Peirce (1955), som är ett annat välkänt namn inom semiotiken, såg på kommunikation som en ändlös följd av teckenskapande. Tecken står för något annat

än sig själva, i en viss kontext. Peirce (1955) talar om tre typer av tecken; symbol, ikon och index. Dessa tecken åtskiljs i fråga om godtycklighet och konventioner. Symboler beskrivs som en typ av tecken som kräver social överenskommelse, medan ikon och index direkt korrelerar med vad de står för. Exempelvis är det röda kortet inom fotboll en symbol för utvisning men samma röda färg i en annan kontext kan symbolisera kärlek. Symboler behöver alltså läras in för att kunna förstås. Ikoner skapar betydelse genom att föreställa vad det står för. Typiska exempel för detta är kartor och fotografier. Index är tecken som skapar mening genom att agera indikatorer för en helhetsbetydelse. Om vi ser en ambulans med sirenerna på kan vi anta att någon behöver akut medicinsk tillsyn (Ekström & Moberg, 2008).

Vi är säkra på att semiotiken är lämplig som teori för vår studie då alla komponenter i vårt material kan läsas, tolkas och avkodas som text. Utöver detta anser vi denna teori vara motiverad för vår undersökning då tv-serieskaparna använder en kombination av olika tecken för att styra mottagarens tolkning av innehållet. Hur detta sker kommer vi att undersöka närmare i analysen.

3.4 Multimodal semiotik

Ekström och Moberg (2008, s.106) beskriver *multimodal analys* som ett sätt att analysera hur olika modaliteter i kommunikation samverkar. De skriver om att all interaktion är multimodal och tar upp ett exempel om verbal kommunikation. Ekström och Moberg (2008, s.106) menar att det i verbal kommunikation inte endast är ord och grammatiska konstruktioner som vi använder oss av eller förhåller oss till, utan att även modaliteter som bland annat röst- och tonläge, betoning, kroppsspråk, blickar och mimik spelar en viktig roll när vi interagerar kommunikativt. Kommunikation sker inte endast verbalt, utan all kommunikation utgörs, i semiotisk mening, av tecken och teckensystem som alla kan avkodas och tolkas. Vi ser därför ett multimodalt semiotiskt synsätt som lämpligt för vår analys då vi vill kunna uttala oss om alla typer av tecken och alla dess aspekter.

3.5 Metafor

Metafor är ett vanligt förekommande begrepp inom semiotisk forskning. Idén om metaforer är att göra något konkret genom att bildligt skildra en aspekt av verkligheten med hjälp av en annan. För att förstå det som är främmande används något mer känt som en jämförelse till det okända (Ekström & Moberg, 2008). Att säga att ens bästa vän är en klippa är en metafor för att personen är stabil och pålitlig. Det är vanligt att använda sig av metaforer i medier då det ger förenklade bilder av komplicerade fenomen (Ekström & Moberg, 2008: 26). Psykisk ohälsa är något komplext som fördelaktigt kan begripliggöras och representeras med hjälp av metaforer. Därför ser vi metaforer som befogat att använda i vår analys.

4. Metod

Nedan kommer vi att redogöra för de metoder vi har valt att använda oss av i studien. Även vårt tillvägagångssätt, studiens tillförlitlighet och etiska förhållningssätt presenteras i det här kapitlet.

4.1 Kvalitativ metod

I denna studie har vi valt att genomföra en kvalitativ textanalys. Metoden handlar om att grundligt titta på textens innehåll för att på så sätt få en bättre förståelse för texten och dess innebörd (Ledin & Moberg, 2013, s.160). I den här undersökningen har vi valt använda oss av verktyg från både från representationens och semiotikens verktygslådor, detta eftersom dessa metoder används för att förstå meningen i en text vilket är lämpligt för vår analys. Inom en kvalitativ textanalys plockas texten isär i sina beståndsdelar för att sedan kunna undersöka relationen mellan delarna och textens helhet. Ledin och Moberg (2013, s.160) beskriver analysprocessen som ett sätt att pröva sig fram. Forskaren tittar på texten från en viss typ av infallsvinkel, ställer en fråga och gör en observation som sedan bestämmer sig för att titta närmare på. För att sedan skifta fokus i syfte att kunna identifiera eventuella mönster i texten. Genom det här sättet att analysera texten kan forskaren få en bättre förståelse för texten och dess innebörd (Ledin & Moberg, 2013).

4.2 Textanalys med inriktning på representation och semiotik

En kvalitativ textanalys med inriktning på representation och semiotik är motiverat som metodval vid undersökning av vårt empiriska material. Detta då målet med vår studie är att redogöra för vilka betydelser, mening och budskap vårt empiriska material representerar med hjälp av språk, bilder och tecken på psykisk ohälsa. I vår studie har vi analyserat det utvalda materialet utifrån olika teorier inom semiotik och representation. I analysen kommer vi att undersöka underliggande meningar samt frilägga kollektiva föreställningar om psykisk ohälsa i tv-serien *13 Reasons Why*.

Semiotik som metod lämpar sig väl för vår studie då den ger oss möjlighet att förstå den underliggande meningen i texten med genom att studera tecken (Vigsø 2010, s.235). Vi avser dock inte att enbart genomföra en semiotisk analys, utan snarare skapa en analysmodell där vi kombinerar semiotik och representation. Från semiotiken har vi använt oss av begreppen *konnotation*, *symbol*, *ikon*, *index* och *förankring och relä*.

Med hjälp av Peirce (1955) teori om symbol, ikon och index kan vi identifiera de olika typerna av tecken som förekommer och hur dessa skapar mening. Detta för att göra analysen av de semiotiska elementen tydligare kring hur psykisk ohälsa representeras i tv-serien. Då representationen av den text som vi har analyserat inte är en direkt avspeglning av samhället. Aktiva val har gjorts av producenterna för att framställa texten på ett visst sätt och därmed ser vi texten som olika beståndsdelar av tecken (Ledin & Moberg, 2013, s.153). När vi tolkar tecken använder vi oss semiotiska verktyg för att kunna frilägga dessa. När vi identifierat generella och mer ingående tecken på psykisk ohälsa och dess mening kan vi därmed komma fram till hur representationen av psykisk ohälsa ser ut.

4.3 Tillvägagångssätt

För att ta reda på hur serien *13 Reasons Why* representerar psykisk ohälsa undersökte vi till en början det empiriska materialet i sin helhet. Detta för att kunna göra ett urval av scener där psykisk ohälsa representeras på olika vis, eftersom det är dessa delar av materialet som är av relevans för vår undersökning. Utifrån studiens teoretiska ramverk utformade vi en analysmodell i syfte att undersöka representationen av psykisk ohälsa för att med hjälp av den kunna besvara frågeställningen.

Modellen som har tagits fram är ett sätt att kombinera representation och semiotik. Hall (1997) beskriver hur det är möjligt att använda sig av semiotik för att undersöka vilka tecken som finns i en text, för att sedan utifrån dessa tecken kunna identifiera

olika representationer i samma text. Således skapades följande modell för att kunna lyckas med detta:

- Metaforer: Det första steget går ut på att frilägga möjliga metaforer.
- Ikon, index och symbol: I det andra steget undersöker vi vilka index, ikoner och symboler materialet har.
- Konnotationer: I det tredje steget undersöker vi på vilka konnotationer som texten kommunicerar.
- Förankring och relä: I det fjärde steget undersöker vi förhållandet mellan text och bild i materialet.
- Binära oppositioner: Sista steget består av att identifiera möjliga binära oppositioner i texten.

Utifrån dessa steg blir det möjligt att undersöka de representationer som återfinns i analysobjekten och diskutera hur de påverkar mottagaren.

4.5 Uppsatsens tillförlitlighet

För att uppsatsen ska uppnå god tillförlitlighet, krävs det att uppsatsen uppnår giltighet och tillförlitlighet, dessa begrepp kallas inom vetenskapen *validitet* och *reliabilitet*. För att uppnå validitet ska argumenten ha med saken att göra.

Reliabiliteten handlar istället om den information som uppges är sann eller riktig (Ekström & Larsson 2010, s.14). Genom att stödja analysen med relevant litteratur och tidigare forskning, samt tydligt och transparent redogöra för hur vi har gått tillväga i vår undersökning kommer vi således uppnå hög validitet och reliabilitet i vår studie.

Ekström och Larsson (2010) skriver att inom den tolkande vetenskapen har det utvecklats flera metodregler. Utifrån dessa blir det möjligt att bedöma det vetenskapliga värdet i olika tolkningar. En av dessa kriterier eller regler är *intersubjektivitet*. Med intersubjektivitet menar Ekström och Larsson (2010) att en korrekt tolkning förutsätter att andra oberoende forskare kan göra en liknande

tolkning av samma text. Vi menar att vi uppnått detta genom att försöka vara så objektiva som möjligt under studiens gång.

4.6 Forskningsetiska ställningstaganden

Inom forskningsetik bör forskaren ta hänsyn till olika etiska aspekter under sitt arbete. Vetenskapsrådet (2017) menar att de bör ta särskild hänsyn människor som på ett eller annat sätt medverkar i forskningen. I vår studie utgör människor, om än indirekt, en roll. Därför tar vi hänsyn till dessa etiska riktlinjer. Detta för att försäkra oss om att vi inte påverkar människor som direkt eller indirekt kan påverkas negativt av resultatet. Vi försäkrar oss även om att andra intressenter inte har påverkat oss under processen.

5. Analys

Nedan presenteras den analys vi har genomfört med underlag från tidigare presenterade teorier och genom den beskrivna metoden för att få en mer nyanserad förståelse för det empiriska materialet. Kapitlet inleds med att introducera de karaktärer som nämns i analysen.

5.1 Karaktärsbeskrivning

5.1.1 Hannah Baker

Hannah är en av tv-seriens två huvudkaraktärer och utgör narrativets utgångspunkt i och med hennes självmord och psykiska tillstånd som berättelsen kretsar kring. Hon lever tillsammans med sina två föräldrar och är nyinflyttad i den stad som handlingen utspelar sig i. Hannah är en elev på skolan Liberty High där hon blir utsatt för mobbning av människor i hennes omgivning.

5.1.2 Clay Jensen

Clay Jensen är tv-seriens andra huvudkaraktär. Tittaren får uppleva narrativet genom honom och får i realtid följa hans reaktioner på det Hannah berättar på kassetbanden. I serien får vi se Clay och Hannah utveckla en nära vänskap. Även Clay är en elev på skolan Liberty High.

5.1.3 Jessica Davis

Jessica är elev på Liberty High. Hon och Hannah hittar varandra strax efter de båda flyttat dit och blir vänner. Hannah och Jessica blir senare ovänner. Jessica blir tillsammans med Justin Foley senare i serien.

5.1.4 Justin Foley

Justin är en elev på Liberty High och tillhör det kompisgäng som anses vara populärt. Han bor hos sin mamma och styvpappa. Under seriens gång inleder Justin ett destruktivt kärleksförhållande med Jessica Davis.

5.1.6 Kevin Porter

Kevin Porter arbetar på Liberty High och är skolans rådgivare. Han arbetar som kurator och studievägledare.

5.2 Analys av empiriskt material

5.2.1 Analysobjekt A - Clays uppvaknande

S1:A1 “Tape 1, Side A” 20:50 & S1:A8 “Tape 4, Side B” 25:40:

I tv-serien förekommer två scener som har valts ut för analys då de representerar psykisk ohälsa genom en av huvudkaraktärerna, Clay. Dessa scener hänger ihop och vi har valt att kalla dem för analysobjekt A – Clays uppvaknande.

I den första scenen får vi följa Clay medan han lyssnar på det första kassetbandet. Medan han lyssnar cyklar han i full fart fram på en mörk gata i ett villaområde. Han ser upprörd och förvirrad ut då han rynkar på ögonbrynen och ser sig omkring. Inledningsvis uttrycker Clay att han inte förstår varför han skulle vara en del av Hannahs beslut att ta livet av sig och på så vis ha anledning att vara med på banden. Detta uttrycks exempelvis genom att Hannah på bandet säger, “This was not a spur of the moment decision. Do not take me for granted. Not again.” Som svar på detta utbrister Clay, “I never did!”. Allteftersom narrativets premisser etableras förstår tittaren att Clay börjar att se sin egen roll i Hannahs självmord. Således börjar han också att ta situationen på ännu större allvar. I samband med att detta “uppvaknande” sker, så tappar Clay kontrollen över cykeln när han väjer för en bil som han inte ser i sitt förvirrade tillstånd. Clay krockar istället in i en stillastående bil vid sidan av gatan. Han faller av sin cykel och får i fallet ett djupt

blödande jack i pannan då han slår huvudet i marken. Clay förlorar medvetandet under en liten stund, sedan reser han på sig och stönar smärtsamt. Han tar sig för pannan och inser att han är skadad. I fallet tappade han kassetbandet, han kryper bort och plockar upp det igen.

I den andra scenen är Clay på väg att ge upp sitt lyssnande av banden. I föranledande scener förstår tittaren att han tycker att detta åtagande är på väg att bli övermäktigt då han säger till sin vän, "Those tapes are messing me up. They're doing shit to my head". Vännen tar med honom för att klättra uppför ett berg. Det är ett kraftigt sluttande berg som ser ut att vara på gränsen till omöjligt att bestiga. Problem uppstår på vägen, Clay får en sten i pannan och såret i pannan som blev till i den första scenen rivs återigen upp och han börjar blöda. Clay uttrycker att han har blivit trött i armarna och tror inte att han kommer att klara av att ta sig upp för berget. Han ber sin vän om hjälp. Kompisen som har lyckats klättra till bergets topp skickar ner en livlina och hjälper honom upp. Således lyckas de tillslut ta sig upp för berget trots svårigheterna. Väl uppe skriker Clay, "I thought I was gonna die!", vännen svarar, "but you didn't, did you?".

Metaforer

I analysobjekt A - Clays uppvaknande är det möjligt att identifiera ett flertal metaforer. Bilen som Clay tvingas väja för, då han inte ser eftersom han är förvirrad och ser sig omkring istället för att hålla ögonen på vägen, kan ses som en metafor för verkligheten. Detta enligt Ekström och Mobergs (2008) definition av metafor. Clay kan till en början inte möta verkligheten genom att inse hur han kunde ha hjälpt Hannah, och således stoppat hennes självmord. Han ser sig omkring efter andra svar och är då oförmögen att se den bittra sanningen som finns rakt framför ögonen på honom.

Att Clay i och med krocken blir medvetlös och sedan vaknar upp blir en metafor för "uppvaknandet" där Clay inser sin egen roll i Hannahs självmord. Det kan också ses som en metafor för sjukdomsinsikt, då han efter denna scen börjar förstå att han lider av psykisk ohälsa. En annan tydlig metafor som går att urskilja är såret som

uppstår i Clays panna. Såret utgör en visuell metafor för det emotionella sår som har rivits upp inom Clay i och med insikten.

Berget i den andra scenen blir även det en metafor. I det här fallet agerar berget metafor för Clays inre emotionella berg. Detta emotionella berg utgörs av åtagandet att lyssna på Hannahs kassetband och därefter förhålla sig till dessa, samt till hennes död, som för Clay känns som en omöjlig uppgift att klara av just då.

Under bergsklättringen faller också en sten ner på såret i pannan, som har uppstått tidigare.

Såret går återigen upp och börjar blöda. Blodet flyter upp till ytan på samma sätt som Clays emotionella investering i Hannahs situation som återigen tänds. Att såret går upp blir då också, enligt Ekström och Mobergs (2008) definition, en metafor för denna nytändning av emotionellt engagemang som uppstår inom Clay i det ögonblick då såret återigen öppnas upp.

Den fysiska livlinan som vännen skickar ner för att hjälpa Clay att ta sig upp, då det känns omöjligt för honom, kan ses som en metafor för en figurativ livlina. Detta sänder ett budskap kring att det är viktigt att be sina vänner om hjälp när saker och ting känns emotionellt och psykiskt jobbigt. Då isolation kan vara en anledning till psykisk ohälsa (Bris, 2019. b) är detta särskilt positivt för tittare som själva lider av psykisk ohälsa och kan se detta som en utväg, snarare än att välja destruktiva vägar att ta sig ur sitt mående (Diefenbach, 1997).

Ikon, index och symbol

Såret i Clays panna är, i den här kontexten, ett tecken av slaget index, enligt Peirce (1955) definition där ett index indikerar något enligt nära samband. Detta eftersom att ett sår indikerar att en skada har skett och att personen har upplevt eller upplever smärta. Det höga berget som Clay ska bestiga kan ses som en symbol för den tuffa uppgift han har framför sig.

Konnotationer

Att Clay rynkar på ögonbrynen konnoterar förvirring, eftersom att vi enligt kulturella koder har lärt oss att ansiktsuttrycket innebär förvirring. Associationer som är kulturellt inlärd är det som betraktas som konnotationer (Barthes, 1977).

Hastigheten som Clay cyklar i, samt det faktum att han inte lägger märke till bilen som kommer och då faller, konnoterar stress och vårdslöshet. Att Clay skriker ut sitt svar på Hannahs anklagelse kring att inte ta henne för givet konnoterar förtvivlan, ilska och desperation, vilket i sin tur kan ses som ett tecken på psykisk ohälsa.

Stuart (2006) konstaterar att överdrivna och dramatiska representationer av människor med psykisk ohälsa som framställer dessa människor som farliga och oförutsägbara kan påverka tittare som själva lider av psykisk ohälsa negativt. Detta eftersom att dessa representationer kan leda till att de blir bemötta med rädsla, avvisande, hån och förlöjligande i samhället.

Förankring och relä

Det faktum att Hannah genom kassetbanden säger, "*Do not take me for granted. Not again.*" samtidigt som Clay ser förvirrad ut förankrar tolkningen att han är förvirrad och mår dåligt över att inte veta varför Hannah tycker att han förtjänar att vara med på banden. Den tunga och hetsiga musiken förstärker, genom relä (Barthes, 1977), budskapet av en inre stress och ångest över ovissheten som Clay upplever.

Binära oppositioner

I dessa scener går den binära oppositionen *vilja/ovilja* att urskilja. Innan Clays "uppvaknande" uppvisar han en ovilja att förstå att han själv kan ha varit en anledning till att Hannah beslutade att ta livet av sig. Efter fallet av cykeln, då han inser att han själv bär en del skuld, visar han däremot en vilja att förstå Hannah och hur hon upplevde hans agerande medan hon var vid liv.

I den andra scenen, precis som i första, går den binära oppositionen *vilja/ovilja* att identifiera. Vi får innan bergsscenen se Clays negativa inställning och ovilja att

fortsätta lyssna på banden. Efter att ha bestigit detta emotionella berg tänds en ny glöd hos honom och viljan att lyssna på banden återkommer.

5.2.2 Analysobjekt B - Justins förfall

S1:A1 "Tape 1, Side A" 44:15:

I den här scenen får tittaren se Clay som går förbi Justin i skolkorridoren där han talar lågmält med en vän. Justin står med dålig hållning, och händerna i fickorna. Han ser blek och sliten ut med stora, mörka ringar under ögonen och hans hår ser ovårdat och rufsigt ut. Vi har under seriens gång fått se att detta förfall till stor del är ett resultat av de destruktiva vanor Justin har tagit till, så som alkohol och droger. Tittaren hör Justin säga, "Porter wants to see me about Hannah". Den andra karaktären lutar sig fram och säger med låg röst, "Probably about this fucking lawsuit". Justin ser uppgiven och ledsen ut. Han vänder sig om när han ser att Clay gå förbi honom och hans vän och ger Clay en ogillande blick. Färgerna i bilden är mörka och kalla.

Bilden klipps till en tillbakablick där Justin står på samma plats i skolkorridoren och skrattar med sitt kompisgäng som omger honom, där han står i gruppens centrum. I den här bilden är färgerna ljusa och varma. Justin ser välvårdad ut. Han står rakryggad med god hållning och ler glatt mot sina vänner. Hans hår är välfriserat och har god lyster. Stämningen i kompisgänget är livlig och munter, killarna skrattar och skojar med varandra. Tidigare i tv-serien har det framgått att Justin har tagit ett avslöjande fotografi av Hannah. Detta fotografi visar Justin här stolt upp för sina vänner. Bryce, som är en av killarna i kompisgänget, tar Justins mobiltelefon ifrån honom och skickar ut fotot till elever på skolan. Det framgår att fotot börjar spridas mellan elever på skolan.

Metaforer

Justin har på sig en ryggsäck under hela scenen, både under då- och nutidssekvenserna. I början av scenen, som skildrar tiden efter att Hannah har tagit livet av sig, ser Justins ryggsäck mer välfylld ut än vad den gör i delen av scenen som utspelar sig innan Hannahs död. Detta kan ses som en metafor för det emotionella

bagage som Justin nu bär med sig, efter att ha varit en del av anledningen till att Hannah tog livet av sig i och med att det avslöjande fotografiet han tagit av henne som skickades runt på skolan. Den adderade tyngden i ryggsäcken symboliserar den känslomässiga tyngd som Justin måste bära runt på varje dag.

Ikön, index och symbol

Justins ovårdade och nästintill sjuka utseende i början av scenen agerar index för hur han mår på insidan – inte särskilt bra. Hans mörka ringar under ögonen indikerar för lite sömn och hans rufsiga hår indikerar att han inte bryr sig eller har ork att ta hand om det. Brist på ork är ett vanligt förekommande symtom vid viss psykisk ohälsa (Bris, 2019. b). Att Justin skrattar, ser välvårdad ut och umgås med sina vänner efter att bilden klipps är således ett index för att han mår bra. Människor som lider av psykisk ohälsa har, enligt Bris (2019. b), en tendens att isolera sig, vilket Justin inte ännu har gjort. Detta tyder på att hans insjuknande ännu inte har inträffat.

Den här representationen av psykisk ohälsa är missvisande, då den föreslår att det syns på utsidan ifall någon mår psykiskt dåligt eller inte, vilket givetvis inte alltid är fallet (Karolinska Institutet, 2016). Något som vi upplever som problematiskt är det faktum att de karaktärer som i den här serien representerar psykisk ohälsa ständigt framställs som ensamma. Detta skapar en missledande uppfattning av att människor som har ett “normalt fungerande” socialt umgänge inte har samma rätt må psykiskt dåligt och vice versa. Psykisk ohälsa kan drabba vem som helst, vilket inte är något som serien speglar genom denna representation.

Konnotationer

Det är möjligt att finna ett antal konnotationer i scenen. Barthes (1977) konstaterar att konnotationer är något som lärs in kulturellt. Detta är fallet när det kommer till Justins dåliga hållning, händerna i fickorna och det ledsna ansiktsuttrycket som konnoterar nedstämdhet. De mörka och kalla färgerna i bilden konnoterar även de en sorgsen stämning. När bilden klipps och färgerna byts ut medför det motsatta konnotationer av glädje och upprymdhet. Att Justin då står i centrum av en grupp

med kompisar konnoterar popularitet och ett stort socialt umgänge. Precis som vi tidigare nämnt representerar detta en missvisande föreställning om att personer som lider av psykisk ohälsa inte skulle kunna ha ett socialt umgänge och vice versa.

Förankring och relä

Justins ovärdade utseende i kombination med att han yttrar orden "Porter wants to see me about Hannah" befäster, enligt Barthes (1977), begrepp om förankring tolkningen om att Justins psykiska ohälsa och dåliga mående är en följd av situationen med Hannah och hennes beslut att ta livet av sig.

De mörka och kalla färgerna i scenerna som utspelar sig efter Hannahs död förstärker, genom Barthes (1977) begrepp relä, känslan av sorg. På samma vis förstärker de varma färgerna intrycket av glädje (Bergström, 2016) innan hennes självmord ägde rum.

Binära oppositioner

Höijer (2008) beskriver att meningsskapande processer börjar med att ha förmågan att tänka i motsatser och binära oppositioner. Justins mående skildras i denna scen genom olika binära oppositioner för att tydligt särskilja hur han mådde innan Hannahs död och hur han mår nu. Genom att växelvis skifta mellan då- och nutid uppstår en effektiv reläfunktion som tydliggör hans försämrade tillstånd. Detta sker genom de binära oppositionerna *då/nu*, *entusiastisk/uppgiven* och *välvärdad/ovärdad*. Dessa binära oppositioner gör det visuellt tydligt att bilderna från dåtiden, när Justin mår bra, bär på positiva konnotationer medan nutidsbilderna, när han lider av psykisk ohälsa, har negativa konnotationer.

5.2.2 Analysobjekt C - Hannah söker hjälp

S1:A13 "Tape 7, Side A" 24:20:

Hannah kliver in på Porters kontor. Porter är skolans kurator. Hannah slår sig ner i en stol framför hans skrivbord. Porter frågar, "What's on your heart today?". Hannah svarar, "Well, uh...just everything, I guess". Telefonen ringer och Porter sneglar mot den för att se vem det är som ringer, han lägger på. Han ser

distraherad ut. Hannah uttrycker att hon känner sig vilsen, tom och inte bryr sig om något längre. Varken skolan, sig själv, människorna i sin omgivning eller hennes föräldrar. Medan Hannah pratar fumlar hon med sina fingrar i knät. Porter kommenterar inte att Hannah inte längre bryr sig om sig själv, utan frågar bara om hon verkligen inte bryr sig om sina föräldrar. Samtalet fortsätter och Porter frågar Hannah om hon bryr sig om sina vänner. Hannah säger att hon inte har några vänner. Porter svarar då att hon visst har vänner, eftersom att han har sett henne i korridoren med, bland andra, Jessica Davis och Clay Jensen. Hannah svarar att Clay hatar henne. Kuratorn säger att Clay inte verkar som typen som skulle hata någon. Hannah skakar på huvudet och säger, "It's like it doesn't even matter what you say". Porter svarar att han inte förstår vad Hannah menar. Hon svarar, "Never mind" och reser sig upp för att gå. Kuratorn ber henne att stanna kvar. Hon sätter sig ner igen men ser uppgiven ut. Kuratorn frågar Hannah vad hon behöver. Hannahs ögon fylls med tårar och hon svarar, "I need everything to stop. People, Life" med sprucken röst. Hannah gråter och torkar tårarna med en servett. Porter frågar vad Hannah menar och säger att det är ett väldigt allvarligt påstående. Han ber henne att återge specifika anledningar till varför hon påstår att hon vill att allt ska sluta. Hannah berättar att hon har blivit våldtagen varav kuratorns svar till hur hon ska förhålla sig till händelsen, om hon inte vill uppge hans namn, är att gå vidare. Han säger, "There really is only one option" Hannah frågar vad hon kan göra och Porter svarar, "The only other choice is to move on". När Hannah lämnar kuratorns rum utan att fått hjälp, klargör hon att det inte är någon idé att försöka längre. När Hannah stormar ut ur Porters kontor i ett upprört tillstånd ringer telefonen igen och istället för att försöka övertala Hannah att stanna och fortsätta prata, svarar Porter i telefonen. Det här är den sista interaktion Hannah har innan hon tar livet av sig.

Metaforer

När Hannah kommer in på kontoret frågar Porter "What's on your heart today?". Här agerar hjärtat en metafor för Hannahs emotionella liv. Det är ett mycket förskönat uttryck som representerar hur Porter försöker att släta över Hannahs mående. Detta tema fortsätter genom hela samtalet. När Hannah säger att hon inte har några

vänner påstår Porter att hon visst har det och när Hannah säger att hon vill att allt ska ta slut, säger han bara att det är ett allvarligt påstående. Det här kan vara en farlig representation för människor som lever med psykisk ohälsa, eftersom att den signalerar att det inte är någon idé att söka psykiatrisk hjälp.

Ikon, index och symbol

Att telefonen ringer medan Hannah försöker bli hörd är, enligt Peirce (1955) definition, ett index för att Porter är upptagen och inte ger Hannah sin fulla uppmärksamhet.

Porter säger till Hannah att det enda alternativet är att “move on”, vilket är ett uttryck som vi kulturellt har lärt oss kan innebära att dö, således fungerar uttrycket som en symbol (Peirce, 1955) för självmordet. Indirekt säger Porter alltså till Hannah att självmord är den enda utvägen.

Porter i form av kurator kan ses som en symbol för fenomenet att söka hjälp. Detta eftersom tecknet kurator står för något mer än enbart sig självt (Barthes, 1977). Hannah bemöts av en ovilja att förstå och har en dålig erfarenhet av att söka professionell hjälp i den här scenen. Detta är en problematisk representation av att söka hjälp eftersom det föreslår att det inte är värt det, då kuratorer varken har tid eller bryr sig. Hannah uttrycker sig suicidalt under hela samtalet, ändå får hon ingen hjälp av kuratorn. Detta kan således vara en mycket farlig representation för någon som lider av psykisk ohälsa, som kan känna att självmord är den enda vägen ut efter att ha sett detta (Diefenbach, 1997).

Konnotationer

Porter tittar på telefonen som ringer och ser uppenbart distraherad ut medan Hannah talar. Detta konnoterar brist av förståelse för situationens allvar. Att Hannah fumlar med fingrarna i knät konnoterar stress och att hon upplever situationen som jobbig. Att Porter väljer att inte följa efter Hannah när hon upprört lämnar rummet, utan väljer att svara i telefon istället, konnoterar nonchalans och att Porter inte bryr sig.

Förankring och relä

Porter och Hannah sitter vid varsin ände av Porters skrivbord. Kameran filmar dem från sidan på ett sätt som låter dem båda ta upp lika stor del av bildytan. Porter frågar hur Hannah mår idag och i samma stund som Hannah börjar att redogöra för hur hon mår panar kameran långsamt över mot henne. Till slut är det endast Hannahs ansikte rakt framifrån som tar upp bilden. Tittaren får se Hannah från Porters perspektiv och höra på när hon själv sätter ord på sin psykiska ohälsa. Att tittaren ostört under en lång stund endast får se Hannah under tiden som hen lyssnar till Hannahs berättelse intensifierar tolkningen av hennes psykiska ohälsa. Detta genom att elementen i kombination förankrar tolkningen.

Hannah uttrycker både verbalt och fysiskt att hon mår psykiskt dåligt, således fungerar tal och bild, i och med Barthes (1977) teorier, i en reläfunktion. Text och bild skapar i kombination ett förstärkt budskap kring att Hannah är uppgiven och uppvisar tendenser att kunna skada sig själv. För oss som tittare blir det extra tydligt att Hannah behöver hjälp, men det verkar inte framgå för Porter. Detta skapar en representation av kuratorn som ouppmärksam.

Binära oppositioner

Hannah försöker under denna scen att göra ett sista försök att få hjälp genom att bryta barriären mellan barn- och vuxenvärlden. I slutet av scenen inser Hannah att det inte är någon idé att försöka, då den vuxne kuratorn uppenbart varken förstår eller är villig att hjälpa henne. Binära oppositioner som vuxen/barn och ovilja/vilja kan därmed identifieras i scenen (Höijer, 2008).

5.2.3 Analysobjekt D - Hannahs sorti

S1:A13 "Tape 7, Side A" 36:33: Hannah står framför spegeln och betraktar det vassa rakbladet som hon håller i. Hennes blick färdas från rakbladet i handen till sin egen spegelbild. Hon ser förtvivlad och ledsen ut. Hannah lägger sig, fullt påklädd, i ett badkar fyllt med vatten. En tår rinner längs hennes kind och hon håller i rakbladet. Hon för rakbladet till sina armar och börjar skära upp handlederna. Flämtandes lutar hon sig tillbaka, läpparna darrar och hon tittar

med en fridfull blick upp i taket. Badkaret fylls sakta med blod. Vi får se rött vatten rinna ut över badrumsgolvet. Bilden klipps till Clay som ser tårögd ut och vi hör honom säga "She died alone". Bilden klipps snabbt tillbaka till badrummet där Hannah ligger död i badkaret.

Metaforer

I den här serien fungerar rakbladet som en metafor för slutet på lidandet. Efter att Hannah har skurit upp sina egna handleder lutar hon sig tillbaka i badkaret med ett fridfullt ansiktsuttryck, vilket indikerar att hon känner att hon har vunnit över sin psykiska ohälsa och över de människor som har fått henne att må dåligt. Detta är en otroligt problematisk metafor då det finns en risk att denna representation kan uppmana till självmord som ett sätt för personer som mår psykiskt dåligt att hämnas på sina plågoandar och således "vinna" över dem (Stack, 2003, s.239).

Ikon, index och symbol

När Hannah håller i rakbladet syns hennes blåmålade naglar i bild. Tittaren har under tv-seriens gång fått se samma blåa nagellack vid många tillfällen. Hannah har bland annat numrerat kassetbanden med nagellacket, som har Hannahs sista ord inspelade. Under hennes sista dag i livet bär hon samma nagellack. Nagellacket utgör en symbol för det avtryck som hon har lämnat efter sig. Hannah har dels fysiskt märkt kassetbanden med nagellacket, vilka i sin tur har påverkat väldigt många människor. Nagellacket kan även ses som en symbol för Hannah själv. Tidigare under tv-serien målade Hannahs mamma, efter Hannahs död, sin egen lillfingernagel med detta nagellack för att komma så fysiskt nära sin döda dotter som möjligt.

Den stora mängden blod som sprids i vattnet är ett tecken av slaget index, som indikerar att Hannah har tillämpat sig själv sådan allvarlig skada att hon håller på att förblöda. Peirce (1955) konstaterar att en symbol står för något mer än sig själv, i den här scenen agerar rakbladet symbol för fenomenet självmord som stort. När Hannah i scenens början står och betraktar rakbladet i sin hand, representerar det således hur hon överväger självmord som väg ut.

Konnotationer

Rakbladet konnoterar i kontexten av psykisk ohälsa självska debeteende och självmord. Det fridfulla uttrycket i Hannahs ansikte efter att hon har skurit upp sina handleder konnoterar en rofylld sista vila. Forskning har visat att ingående och grafiska självmordsskildringar i populärkultur skapar stor risk att mottagare tar efter det beteende som presenteras (Stack, 2003, s.239). Extra stor är risken för mottagare som själva lider av psykisk ohälsa då självmord för dessa människor presenteras som en rimlig väg ur deras mående (Diefenbach, 1997).

Förankring och relä

Att Clay säger "She died alone" i kombination med den väldigt visuella bilden av Hannah som skär upp sina handleder förstärks, genom Barthes (1977) reläbegrepp, budskapet om att hennes liv har kommit till ett slut.

Binära oppositioner

Meningsskapande processer börjar med att ha förmågan att tänka i motsatser och binära konflikter (Höijer, 2008) Hannahs självmord skildras i denna scen genom binära oppositioner för att tydligt särskilja Hannah död och vid liv. Detta sker genom de binära oppositionerna *liv/död*.

6. Resultat

I detta kapitel redogör vi för de representationer av psykisk ohälsa som vi har identifierat i vårt empiriska material.

I vår studie har vi analyserat första säsongen av tv-serien *13 Reasons Why* med frågeställningen; *hur representeras psykisk ohälsa i första säsongen av 13 Reasons Why?* Det finns tydliga element som representerar psykisk ohälsa i det empiriska materialet. Med analysen i åtanke kan det konstateras att vissa typer av representationer av psykisk ohälsa i tv-serien är problematiska, medan andra är rimliga. Dessa typer av representationer har delats in i *fallgropar* och *rimliga representationer*.

6.1 Fallgropar

Nedan presenteras de fallgropar som vi har identifierat. Dessa bör undvikas i representation av psykisk ohälsa i populärkulturella verk, eftersom att de kan påverka tittare som lider av psykisk ohälsa negativt (Diefenbach, 1997; Stuart, 2006; Stack, 2003).

6.1.1 Vuxna karaktärer med ovilja att hjälpa till

De vuxna karaktärerna som presenteras i tv-serien utgör ett oppositionellt tema enligt Höijers (2008) beskrivning om oppositionella teman. I detta fall har de vuxna karaktärerna en *ovilja* att hjälpa de barn som söker hjälp, är i behov av det och *vill* ha hjälp. Därmed kan vi konstatera att de vuxna karaktärerna indirekt bidrar till representationen av psykisk ohälsa i tv-serien, då de barn som söker deras hjälp lider av psykisk ohälsa. Det som kan uppfattas som problematiskt i representationen är att vuxna människor inte framställs som en resurs, utan som upptagna och ovilliga att hjälpa till. I tv-serien sker denna representation vid flera tillfällen, men kanske mest påtagligt när Hannah söker hjälp av kuratorn Porter som genom sin ignorans blir en symbol för vuxenvärlden.

6.1.2 Psykisk ohälsa som alltid syns på utsidan

Psykisk ohälsa representeras i tv-serien genom utsidan. Karaktärerna som lider av psykisk ohälsa framställs på ett överdrivet och dramatiskt sätt vilket är vanligt förekommande i underhållnings- och nyhetsmedier där psykisk ohälsa representeras (Stuart, 2006, s.99). Det representeras i serien med hjälp av yttre attribut som slitet och risigt hår, dålig hållning och trötthet. Tv-serien framställer också personer med psykisk ohälsa som ensamma och utan ett socialt sammanhang. Ett vanligt symptom av psykisk ohälsa är att personen som lider av det isolerar sig och håller sig undan sociala kontakter (Bris, 2019. b), dock, är detta inte alltid fallet. Den här representationen av psykisk ohälsa ger en snedvriden uppfattning om att psykisk ohälsa skulle synas tydligt på utsidan. Detta anses kunna vara problematiskt för personer som lider av psykisk ohälsa (Stuart, 2006) då de runt omkring och de själva kanske inte inser att de lider av psykisk sjukdom eftersom de ser likadana ut som de gjorde innan insjuknandet (Karolinska Institutet, 2016). Således kanske de inte får den hjälp de behöver.

6.1.3 Destruktiva utvägar från psykisk ohälsa

I tv-serien representeras destruktiva medel som alkohol, droger och självmord som utväg från eller lösning på psykisk ohälsa, då flera karaktärer väljer att tillgå detta. Även om dessa medel aldrig framställs som positiva är alkohol, droger och självmord de enda alternativen som på ett konkret sätt lindrar karaktärernas psykiska ohälsa. Materialet vi har analyserat har heller aldrig påvisat att beprövade hjälpmedel, som exempelvis samtalshjälp, fungerar som ett alternativ eller lösning (Åsbring, Kosidou & Dalman, 2016). Detta kan ha negativa effekter för tittare, då beprövade hjälpmedel inte framställs som ett giltigt alternativ för dem.

6.1.5 Grafiska skildringar av självmord

I tv-serien får vi se en detaljrik och grafisk scen där Hannah skär upp sina handleder och förblöder i badkaret. Att använda sig av självmord som representation för Hannahs lösning på hennes psykiska ohälsa kan vara problematiskt då ett vanligt

fenomen som kan förekomma av den här typen av framställning är copycat-beteende. Generellt har forskning visat att ju mer ingående ett självmordsnarrativ beskrivs eller framställs, desto högre risk är det för att ett copycat-beteende kan uppstå (Stack, 2003). Scenen kan nästintill likställas med en instruktionsfilm, baserat på hur ingående den visuellt beskriver Hannahs tillvägagångssätt. Baserat på den tidigare forskningen vore att inte visa handlingen fullt så grafiskt ett mer konstruktivt sätt att representera självmord på. Samma sympatisökande effekt hos tittaren hade kunnat uppnås genom andra representationer.

6.2 Rimliga representationer av psykisk ohälsa

Här presenteras de representationer av psykisk ohälsa som vi kunnat identifierat i vårt analysmaterial som anses rimliga och rentav positiva.

6.2.1 Att söka hjälp hos vänner

Det är få scener som framställer personer med psykisk ohälsa som samtidigt ingår i ett socialt sammanhang. Dessa få anser vi vara en representation som fungerar väl i serien, då serien sänder ett budskap kring att det är viktigt att be sina vänner om hjälp när saker och ting känns emotionellt och psykiskt jobbigt. Detta då isolation kan vara en orsak till psykisk ohälsa (Bris, 2019. b). Således är det positivt att serieskaparna väljer att visa detta. Delar av publiken som lider av psykisk ohälsa kan se det som en utväg att söka hjälp hos människor i sin omgivning, snarare än att välja destruktiva vägar att ta sig ur sitt psykiska mående.

7. Slutsats

I denna studie har vi arbetat med att besvara frågeställningen *hur representeras psykisk ohälsa i 13 Reasons Why?* Detta i syfte att identifiera fallgropar som bör undvikas i representation av psykisk ohälsa i fiktiva verk. För att besvara frågeställningen och komma till en slutsats så kan vi utifrån vår undersökning konstatera att serien representerar psykisk ohälsa på ett rimligt sätt i vissa aspekter, men i många avseenden på ett problematiskt sätt. Genom en textanalys identifierade vi fyra kategorier av fallgropar som är av relevans för kulturproducenter att ta i beaktning och undvika vid representation av psykisk ohälsa. Dessa har identifierats med stöd av tidigare forskning och teorier, således upplever vi oss ha goda skäl att se dem som giltiga. Genom detta är frågeställningen besvarad och studiens syfte är uppfyllt.

8. Diskussion

I denna del diskuterar vi kritiskt vårt tillvägagångssätt. Val av metoder och teorier ställs kritiskt mot varandra.

Vi anser att en kvalitativ textanalys med inriktning på representation och semiotik har fungerat väl för att undersöka vår frågeställning. Vi är dock medvetna om att objektiviteten kan ifrågasättas då vi har tolkat vårt empiriska material utifrån vår förståelse (Ekström, 2008, s.27). Studien kan därför få kritik för att innehålla subjektiva åsikter och värderingar. Vi är även medvetna om att valet av en kvalitativ textanalys som metod kan ifrågasättas då det begränsar oss i fråga om receptionsanalys. Vi utför ingen receptionsstudie men stora delar av vår problemformulering bottnar i hur tv-serien har tagits emot, vilket gör det svårt för oss att uttala oss om detta. Vi har motiverat anledningen bakom att utföra en textanalys och anser oss därför ha fog att fokusera på texten snarare än hur den mottages.

Då vi har undersökt allt material som finns att tillgå inom vårt avsedda forskningsområde, vilket utgörs av första säsongen av *13 Reasons Why*, anser vi oss ha skapat en nyanserad bild av området. Däremot utgör *13 Reasons Why* endast ett verk inom ett område som potentiellt bär på samma problematik och därför kan vi inte uttala oss generaliserat om representation av psykisk ohälsa inom området.

9. Implikationer för samhället och framtida forskning

Vi är övertygade om att överföring av kunskap om hur psykisk ohälsa inte bör representeras i kulturella verk är av relevans då psykisk ohälsa och suicidalitet är ett samhällsproblem. På individnivå kan kunskapen resultera i att kulturproducenter representerar psykisk ohälsa och/eller suicidalitet på ett mer medvetet sätt i sina verk. På en samhällelig nivå kan detta resultera i att fiktiva verk, i lägre utsträckning, påverkar mottagare negativt.

För framtida forskning inom området anser vi att det skulle vara intressant att med hjälp av kvantitativ innehållsanalys undersöka om de fallgropar vi identifierat är återkommande i andra verk som representerar psykisk ohälsa och/eller suicidalitet, eftersom att det då skulle vara möjligt att generalisera. Ju fler studier som påvisar liknande resultat desto större är chansen att kulturproducenter blir varse om dessa fallgropar.

Referenslista

Barthes, R. (1977) *Rhetoric of the image*. London: Fontana.

Becker, S.M. (2017). *Why schools need to step up suicide prevention efforts*. The education Digest, 83(2), 17-20. Hämtad från <https://search.proquest.com/openview/foofa489b7edcff77ffb60fbd6e3oeco/1.pdf?q-origsite=gscholar&cbl=25066>. (2019-05-21)

Bengtsson, S., Bolin G., Forsman, M., Peter, J., Johansson, S., Ståhlberg, P. (2017) *Medielandskap & mediekultur - En introduktion till medie- och kommunikationsvetenskap*. Stockholm: Liber.

Bris. (2019. a). *Fokus psykisk ohälsa*. Hämtad från <https://www.bris.se/om-bris/press-och-opinion-old/fokus-psykisk-ohalsa/>. (2019-05-15)

Bris. (2019. b). *Depression*. Hämtad från <https://www.bris.se/for-vuxna-om-barn/vanliga-amnen/psykisk-ohalsa/depression/>. (2019-05-28)

De Bot, K., Lowie, W., Verspoor, M. (2007). *A Dynamic Systems Theory approach to second language acquisition**. Bilingualism: Language and Cognition, 10(1), 7-21. doi:10.1017/S1366728906002732

Diefenbach, D. (1997). *The portrayal of mental illness on prime-time television*. Journal of community psychology, 25 (3), 289-302. Hämtad från <https://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a3e3b6d5-c842-4c34-b5fa-12142651cfe0%40pdc-v-sessmgro3>

Ekström, M., Larsson, L. (2010). Inledning. I M. Ekström, L. Larsson (Red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Ekström, M., Moberg, M. (2008). Semiotik. I M. Ekström (red.), *Mediernas språk*. Malmö: Liber.

Ferguson J. C. (2018). 13 Reasons Why not: A methodological and meta-analytic review of evidence regarding suicide contagion by fictional media. *Suicide and life threatening behavior*. doi: 10.1111/sltb.12517

Folkhälsomyndigheten (2017). *Begrepp psykisk hälsa*. Hämtad från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-sucidprevention/psykisk-halsa/begrepp-psykisk-halsa/>. (2019-05-15)

Gripsrud, J. (2002). *Mediekultur mediesamhälle*. Göteborg: Daidalos

Hall, S. (1997). The work of representation . I S. Hall (red.) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE.

Höijer, B. (2008). Sociala representationer i medietexter. I M. Ekström (red.), *Mediernas språk*. Malmö: Liber.

Karolinska Institutet. (2016). "Depression syns inte, den känns" Hämtad från <https://ki.se/forskning/depression-syns-inte-den-kanns>. (2019-05-28)

Kimmerle, J., Cress, U. (2013). *The effects of tv and film exposure on knowledge about and attitudes toward mental disorders*. *Journal of community psychology*, 41(8), 931-943. doi:10.1002/jcop.21581

Livingstone, S. (2009). *On the mediation of everything: ICA presidential address 2008*. *Journal of Communication*. 59(1), 1-18. doi:10.1111/j.1460-2466.2008.01401.x

Mind. (u.å). *Varningstecken vid självmordsrisk*. Hämtad från <https://mind.se/hitta-hjalp/sjalvmordslinjen/om-sjalvmord/varningstecken-vid-sjalvmordsrisk/>. (2019-05-04)

Nationalencyklopedin (u.å. a). *Copycat*. Hämtad från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/copycat>. (2019-05-26)

Nationalencyklopedin (u.å. b). *Dieges*. Hämtad från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/dieges> (2019-05-27)

Peirce, C. (1955). *Philosophical writings of Peirce*. New York: Dover.

Sansea L. & Jacobson, N.D. (2017). *Thirteen reasons to be concerned about 13 Reasons Why*. Hämtad från <https://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=b4a7a992-48ab-4aab-93f8-76ff73548a14%40sessionmgr102>. (2019-05-06)

Schwartz, S.M., (2019). *Teen suicide spiked after debut of Netflix's '13 Reasons Why', study says*. National public radio. Hämtad från https://www.npr.org/2019/04/30/718529255/teen-suicide-spiked-after-debut-of-netflixs-13-reasons-why-report-says?utm_source=facebook.com&utm_medium=social&utm_campaign=npr&utm_term=nprnews&utm_content=20190430&fbclid=IwAR1g92giClhY_zazzhcf_ieodDQwtEYVYy7pLt_9N-Vm8dLxbksowTWwoyk&t=1556725058147. (2019-05-11)

Socialstyrelsen. (2013). *Psykisk ohälsa bland unga: Underlagsrapport till Barns och ungas hälsa, vård och omsorg 2013*. Hämtad från: <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19109/2013-5-43.pdf>. (2019-05-15)

Stack, S. (2003). *Media coverage as a risk factor in suicide*. J Epidemiol Community Health, (57), 238–240. Hämtad från <https://jech-bmj-com.bibproxy.kau.se/content/jech/57/4/238.full.pdf>

Stuart, H. (2006). *Media portrayal of mental illness and its treatments: What effect does it have on people with mental illness?*. CNS Drugs, 20(2), 99-106.
doi:10.2165/00023210-200620020-00002

Thompson, L.K., Michael, K.D., Runkle, J., Sugg, M.M. (2019). *Crisis Text Line use following the release of Netflix series 13 Reasons Why Season 1: Time-series analysis of help-seeking behavior in youth*. Preventive Medicine Reports, 14, 1-4.
Hämtad från <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211335519300154?via%3Dihub>. (2019-05-21)

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Hämtad från https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf. (2019-05-13)

Vigsø, O. (2010). Retorisk analys. I M. Ekström, L. Larsson (Red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Yorkey, B. (2017). *13 Reasons why*. USA: Netflix.

Åsbring, N., Kosidou, K., Dalman, C. (2016). *Patienternas perspektiv - väntrumsstudie vid psykiatrisk mottagning*. Socialmedicinsk tidskrift, 93(6), 639-649. Hämtad från <http://www.socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1489/1399>.